

Промислові підприємства України є одними із провідних комплексів в економіці держави. Понад 80 % реалізованої продукції припадає на важку промисловість і 14 % – на машинобудування. Промислові підприємства забезпечують державу вагобудуванням, важким машинобудуванням, металургійним та хімічним виробництвом.

Список використаної літератури

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

*Лаврентьєва Л. В., аспірант,
Донецький національний університет, м. Вінниця*

СЛУЖБА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі господарювання промислові підприємства України опинилися в умовах, коли необхідно самостійно забезпечувати стійкий розвиток і адекватно реагувати на зовнішні загрози, які заважають реалізувати економічні інтереси та використати конкурентні переваги. За таких обставин важливою умовою підвищення ефективності та стійкого розвитку суб'єктів господарювання в умовах ринкових відносин є формування служби економічної безпеки промислових підприємств.

Служба економічної безпеки на підприємстві – це спеціальний підрозділ, що входить до складу організаційної структури, діяльність якого спрямована на формування належного рівня економічної безпеки та нейтралізацію основних загроз, що можуть очікувати на підприємство в процесі здійснення його виробничо-господарської діяльності.

Можна сформувати такі функції служби економічної безпеки:

- охорона виробничої діяльності підприємства та захист комерційної інформації від несанкціонованого доступу;
- упровадження спеціальних інформаційних систем для протидії одержання комерційних таємниць;
- виявлення та нейтралізація можливих каналів витоку конфіденційної інформації в процесі виробничої діяльності;
- своєчасне забезпечення керівництва надійною й достовірною інформацією про зовнішнє середовище з визначенням факторів ризику щодо фінансової безпеки підприємства;
- організація максимально ефективної інформаційної роботи, що виключає дублювання структурними підрозділами підприємства один одного;
- виявлення напрямків, заходів та способів діяльності конкурентів, що загрожують фінансовим інтересам підприємства;
- інформаційно-аналітичну та організаційно-превентивну діяльність щодо захисту фінансових інтересів підприємства.

Типовий (базовий) склад служби економічної безпеки на підприємстві може включати керівника служби, економіста, юриста, ризик-менеджера, технолога, аналітика, програміста (Рис. 1).

Рис. 1 – Базовий склад економічної безпеки підприємства (складено автором)

Створення служби безпеки на підприємстві залежить від його розміру, фінансових, виробничих, організаційних та інших можливостей. Для малих підприємств служба економічної безпеки підприємства може бути представлена однією особою в ранзі заступника директора з питань економічної безпеки, або користуються послугами зовнішніх спеціалізованих державних чи приватних охоронних установ [4]. Середні підприємства, як правило, використовують можливості своїх служб безпеки та підрозділів. Для великих підприємств доцільне створення власної служби безпеки з більш складною структурою. Як правило, діяльність щодо забезпечення економічної безпеки має координувати один з керівників підприємства. Ця служба може включати різні підрозділи – департаменти, відділи, групи тощо, які виконують функції охорони, забезпечення режиму, контрольно-ревізійні (аудиторські), рекламційно-претензійні, кадрові, спеціального діловодства, інформаційно-аналітичні, розвідувальні та ін.

На жаль, у вітчизняній практиці створення таких служб не є поширеним явищем, що є однією з ключових проблем управління економічною безпекою та зумовлює її низький рівень.

Створення служби економічної безпеки становить певні труднощі, оскільки кожен суб'єкт підприємництва має свої, притаманні лише йому, параметри та особливості, зумовлені специфікою діяльності. Проте можна виділити низку базових етапів (Рис. 2).

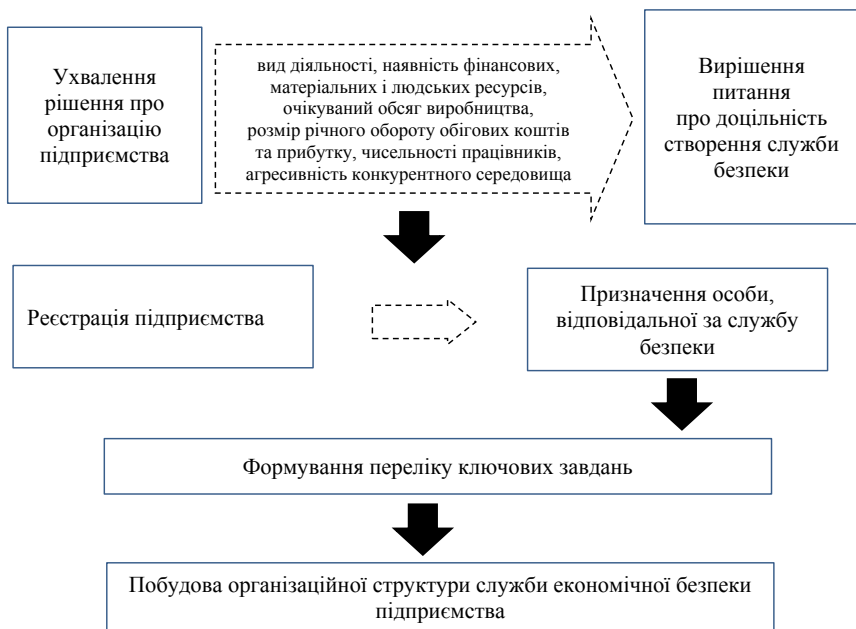

Рис. 2 – Створення служби економічної безпеки підприємства (складено автором)

Підготовчий етап передбачає попереднє вивчення фактичних або проектування можливих параметрів конкретного підприємства, враховуючи такі аспекти: характер і масштаб діяльності підприємства; особливості продукції, прогресивність технології, наявність товарів-новинок, патентів, ліцензій, виробничі потужності, чисельність працівників тощо; ринкова позиція підприємства: темпи розвитку галузі в цілому, динаміка продажів, частка ринку, рівень конкурентоспроможності, імідж підприємства; фінансові можливості підприємства; аналіз внутрішніх та зовнішніх загроз для підприємства; отримання інформації про кризові ситуації, дії щодо їхньої ліквідації та фактичні наслідки, які мали місце в минулому; аудит наявних заходів щодо забезпечення безпеки та аналіз їхньої відповідності виявленим загрозам. На цьому ж етапі обґрунтовується доцільність чи недоцільність створення власної служби безпеки, залучення державних та недержавних служб безпеки [1].

За результатами аудиту, розрахованого бюджету на створення та утримання служби економічної безпеки підприємства та можливості завдяки цьому зменшення збитків формується перелік ключових завдань. Сформована сукупність завдань та інші окреслені параметри надають можливість побудувати організаційну структуру служби безпеки.

Отже, здатність до швидкого реагування на різноманітні зміни зовнішнього середовища формується шляхом створення нового або вдосконалення наявного

механізму управління економічною безпекою, що надає підприємству конкурентних переваг для досягнення визначених цілей. Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівництво спроможне уникнути реальних загроз і ліквідувати шкідливі наслідки впливу окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовищ. Ключовим фактором в системі управління підприємством є наявність розвиненої, професійної, гнучкої служби економічної безпеки.

Список використаної літератури

1. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія / Т. Г. Васильців. – Л. : Арал, 2008. – 384 с.
2. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / Л. І. Донець, Н. В. Ващенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 240 с.
3. Франчук В. І. Особливості організації системи економічної безпеки акціонерних товариств в умовах трансформаційної економіки : монографія / В. І. Франчук. – Л. : ЛДУВС, 2010. – 440 с.
4. Шлыков В. В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия / В. В. Шлыков. – СПб. : Алетей, 1999. – 318 с.

***Макаренко М. В., д-р екон. наук, проф.,
Гуренко А. В., канд. екон. наук, доц.,
АМІ НУ «ОМА», м. Маріуполь***

ІНФОРМАЦІНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Основною метою процесу інформатизації органів управління регіону є забезпечення своєчасним надходженням достовірної інформації, оскільки від об'єктивності, оперативності, актуальності даних, що надходять, залежить успіх прийнятого управлінського рішення. Мова йде про вдосконалення всієї системи соціально-економічної інформації, включаючи статистичну, банківську, фінансову, митну й іншу, у край необхідну для аналізу всього спектра економічних і господарських проблем регіону.

Інформаційне забезпечення в умовах директивного управління економікою в радянський період будувалося в основному за вертикаллю, тобто значні потоки інформації спрямовувалися у вищі органи, у Держплан та інші відомства. В умовах ринкової економіки значно змінилися функції місцевих керівних органів, зріс обсяг прийнятих управлінських рішень. Відповідно зростає необхідність у збільшенні потоків інформації. Для обробки одержуваної інформації потрібно створити в регіоні інтегровані інформаційні системи, що сприяють задоволенню потреб структур управління, наукових, дослідницьких і викладацьких кадрів, населення, підприємницьких структур і інших споживачів інформації. Органи влади повинні виступати в цьому процесі як ініціатор, організатор та координатор.

Органам управління регіону необхідна досить різноманітна інформація, що характеризує комплексний розвиток території, раціональне використання земель,